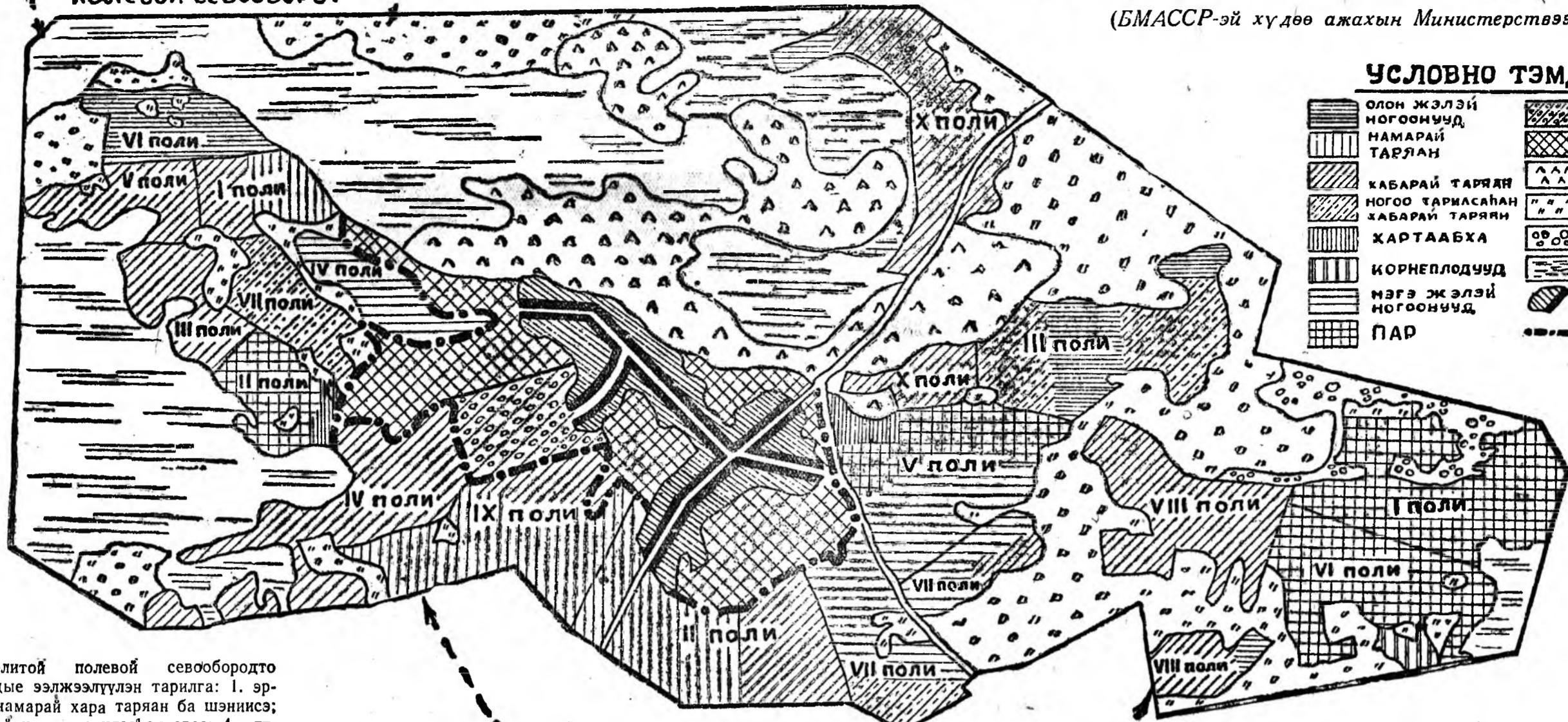

1949 ондо Кабансын аймагай Молотовой нэрэмжэтийн колхозын севооборудуйд полинуудын хүдээс ажахын культурануудай тарилгын хубаарилан багтаалгын тус ба гол агротехническэх хэмжээ-ябуулгануудай тус

(БМАССР-ийн хүдээс ажахын Министерствээр հайшаагдана)

**Долоон политой
семеноводческо
полевой севооборот**

Арбан политой полевой севооборотто
культурануудын эзлжээлүүлэн тарилга: 1. эртүн пар; 2. намарай хара тарян ба шенинс; 3. олон жэлэй ногоо тарилсан овес; 4. туруушийн жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон; 5. хөөрдхийн жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон; 6. шенинс; 7. шенинс; 8. эртүн пар; 9. шенинс; 10. овес ба зеленко.

Үрэнэй тарилгын долоон политой севообородто культурануудын эзлжээлүүлэн тарилга: 1. эртүн пар; 2. намарай хара тарян ба шенинс; 3. олон жэлэй ногоо тарилсан овес; 4. нэгэдэхийн жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон; 5. хөөрдхийн жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон; 6. шенинс; 7. овес.

Тэрээнгээ гадна, тус колхоздо бууса шадарай дурбэн политой севооборот ба овощной севооборот бин болгогдонон ба тарилга хэгдээгээ байна.

Эдээ севооборудуудта мүн тэрэшэлэн хүдээс ажахын культурануудай тарилгын хубаарилан багтаалга ба гол агротехническэх хэмжээ-ябуулгануудын бээлүүлхэ тусэбүүд табигданхай.

**1949 онд тарилгын талмай ба тэрээнгээ севооборудууд соо багтаалгын
гүрэнэй даалгавари**

Культурануудай нэрэ	1949 онд үзүүлсэн тэйнүүн Гурэнэй даалгаварын ху- баарилсан багтаалга		Тэрээ тоодо ижилүүлэх дээдийн 7 полийн 8 батлаг- дийнийн 10 политийн Бууса шадарай Севообород- тоо газар тээ
	Гурэнэй даалгаварын ху- баарилсан багтаалга	Гурэнэй даалгаварын ху- баарилсан багтаалга	
Орооного культуранууд бүхийдээ Тэрээ тоодо: намарай хара тарян Шенинс	542	542	87 377 31 47
Овес	102	102	14 88 28 27
Хабарай хара тарян	295	295	46 194 28 10
Ячмень	132	132	27 95 2 10
Горох	5	5	— 5 3
Тохогоо культуранууд бүхийдээ Тэрээ тоодо: рижник	7	7	— 1 7
Технический культуранууд бүхийдээ Тэрээ тоодо: узбаз	4	4	4 4 1
Сахарна свекло	4	4	— 1 1
Хартаабха ба овощь	14	14	— 2 11 1
Овощь	6	6	— 5 1
Тэжээлэй культуранууд бүхийдээ Тэрээ тоодо: унгарын жэлийнүүдийн олон жэлэй ногоонууд	187	193	55 114 7 17
Холингүйтээр тарилан олон жэлэй ногоонууд	150	156	50 90 — 16
Тэжээлэй культуранууд бүхийдээ Тэрээ тоодо: унгарын жэлийнүүдийн олон жэлэй ногоонууд	20	20	5 15 3 —
Нэгээжээй ногоонууд	6	6	— 3 2 1
Тарилга бүхийдээ Ондого культурануудын холиже тарилсан олон жэлэй ногоонууд	11	11	— 6 5 6
Эртүн пар	793	801	150 499 86 66
1949 онд намарай тарилга	72	79	19 60 —
1949 онд намарай тарилга	167	198	21 139 — 38
1949 онд намарай тарилга	80	80	10 70 —

**Үрэнэй тарилгын долоон политой
севообородто тарилгын
хубаарилан багтаалга**

Бригадануудай № ба даалгаварын хэмжээн	Урда тээхий тарилга	1949 онд тарилга		Абжах ургуулжин хөтөнчээр хамаарах таджиний гэхдээ
		Юүн таривдаж байгаа бат	Таджиний гэхдээ	
I № 3 бригада 24 га	Намарай хара тарян Шенинс	14 12,3 172 10 15 150		
II № 3 бригада 25 га	Овес . . . . . Рижник	17 21 — — 8 4 120 480		
III № 3 бригада 24 га	Намарай хара тарян Шенинс	12 13 155 8 12 96 4 4,2 16,8		
IV № 3 бригада 25 га	Олон жэлэй ногоогийн тарийн овес Холингүйтээр тарилан олон жэлэй ногоон	20 Түрүүшний жэлдэх хэрэглэгдэхээ үрэнэй хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон 5	25 1,5 37,5	
V № 3 бригада 24 га	2-хи жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон	24 Шенинс	24 13,5 324	
VI № 3 бригада 25 га	1-дхи жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон	25 — — 20 1,5 30 5 15 75		
VII № 3 бригада 24 га	Олон жэлэй ногоогийн тарийн овес Холингүйтээр тарилан олон жэлэй ногоон	19 14 266 5 —		

**Арбан политой полевой севообородто
тарилгын хубаарилан багтаалга**

Полинуудай № талмай	Бригадануудай № ба даалгавдаж байгаан участок	Урда тээхий тарилга		1949 онд тарилга	Абжах ургуулжин хөтөнчээр хамаарах таджиний гэхдээ
		Юүн таривдаж байгаа бат	Таджиний гэхдээ		
I № 1 бригада—31 га	Шенинс . . . . . Заальса	26 5		Эртүн пар	31 —
II № 2 бригада—32 га	Намарай хара тарян . . . . . Шенинс	14 18		Эртүн пар	32 —
III № 1 бригада—33 га	Эртүн пар	33		Намарай хара тарян	33 13 45
IV № 2 бригада—33 га	Эртүн пар . . . . . Сахарна свекло . . . . . Хартаабха	27,5 3 2,5		Намарай хара тарян . . . . . Шенинс	8 11,5 9 25 15 35
V № 1 бригада—31 га	Намарай хара тарян . . . . . Холисогүйтээр таривдаж байсан олон жэлэй ногоон . . . . . Шенинс	8 5 18		Олон жэлэй ногоо тарилсан шенинс . . . . . Түрүүшний жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон . . . . . Холисогүйтээр таривдаж байсан олон жэлэй ногоон . . . . . Олон жэлэй ногоо тарилсан овес . . . . . Холисогүйтээр таривдаж байсан олон жэлэй ногоон	7 12,5 8 5 1,5 7 5 14,5 23
VI № 2 бригада—32 га	Шенинс	32		Олон жэлэй ногоо тарилсан овес . . . . . Холисогүйтээр таривдаж байсан олон жэлэй ногоон	22 14,5 31 10 —
VII № 1 бригада—32 га	Шенинс . . . . . Намарай хара тарян	9 23		Шенинс	32 12,5 40
VIII № 2 бригада—31 га	Шенинс . . . . . Эртүн пар	23 8		Шенинс	31 13,2 40
IX № 1 бригада—31 га	1-дхи жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон . . . . . Шенинс . . . . . Тарлан болох викэ	19 6 6		2-дохи жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон . . . . . Эртүн пар . . . . . Хартаабха	19 6 6 1,5 20 70 6 118 70
X № 2 бригада—32 га	1-дхи жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон . . . . . Шенинс	20 12		2-дохи жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон . . . . . Эртүн пар	20 12 1,5 3
XI № 1 бригада—32 га	Овес . . . . . Заальса	26 6		Эртүн пар	32 —
XII № 2 бригада—31 га	Шенинс	31		Эртүн пар . . . . . Корнеплодууд . . . . . Сахарна свекло	26 3 2 150 45 212 20
XIII № 1 бригада—32 га	Намарай хара тарян . . . . . Олон жэлэй ногоо тарилсан шенинс . . . . . Олон жэлэй ногоо тарилсан овес	6 11 15		Олон жэлэй ногоо тарилсан шенинс . . . . . 1-дхи жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон	6 26 1,0 13 1,0 3
XIV № 2 бригада—31 га	Намарай хара тарян . . . . . Холисогүйтээр таривдаж байсан шенинс . . . . . Олон жэлэй ногоо тарилсан овес	11 3 17		Олон жэлэй ногоо тарилсан шенинс . . . . . 1-дхи жэлдэх хэрэглэгдэхээ олон жэлэй ногоон	11 20 1,0 13 1,0 2
XV № 1 бригада—32 га	Эртүн пар . . . . . Намарай хара тарян	9 23		Шенинс . . . . . Үбүнэн болох овестой холион викэ	30 2 20 13 20 6
XVI № 2 бригада—33 га	Намарай хара тарян . . . . . Эртүн пар	6 27		Шенинс	33 14,5 40
XVII № 1 бригада—33 га	Хартаабха . . . . . Корнеплодууд . . . . . Эртүн пар	1 1 31		Шенинс . . . . . Намарай хара тарян	19 14 15 13 13 13
XVIII № 2 бригада—33 га	Эртүн пар	33		Намарай хара тарян	33 11,5 30
XIX №					

Севообородой полинуудта хэгдэхэ гол агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд

Үрхэнэй долоон политий севооборот

Порядковый номер	1949 ондо юун таригдахаб	Талмийн га	ГОЛ АГРОТЕХНИЧЕСКЭ ХЭМЖЭЭ-ЯБУУЛГАНУУД			Талмийн га
			1948 ондо	Талмийн га	1949 ондо	
I.	Хара таряан	14	1. 18—22 см. гүнзэгыгээр хоерлого хахалагдахан пар	24	1. Саха тогтоолго	14
	Шэнийсэ	10	2. Хоёр дахин культивацилнаан	24	2. Намарай хара таряа хабар борнойлолго	14
II.	Пар	21	3. Ужээгдэхэн шэбхээр утэгжүүлхэн	2,5	3. Намарай хара таряанд тэжээл үгэлгэ	10
	Хартаабха	4			4. Парын хабар эртэ борнойлолго	10
III.	Шэнийсэ	12	1. Саха тогтоолго	24	5. Шэнийсэ тариха пар дээрш шубуунай аргал тараалга	10
	Овес	8	2. Августын 25-хаа 28 хүрэтер 20 см. гүнзэгыгээр намарай пар хахалалга	10	6. Тарилгын урда тээ борнойллон, 22 см. гүнзэгыгээр хоерлого пар хахалалга	10
IV.	Рыжик	4	3. Холингүйгээр тариха пар		7. Тарилгын урда тээ борнойлготойгоор культиваци хэлгэ	4
	I-дэхи жэлдэ хэрэглэгдэх олон жэлэй ногоон	25	4. Яровизированын үрнээр тарилга		8. Машинаар хартаабха тарилга	4
V.	Шэнийсэ	24	5. Шэнийсэ таралгада минеральна утэгжүүлгээр тэжээл үгэлгэ		9. Шэнийсэ таралгада минеральна утэгжүүлгээр тэжээл үгэлгэ	12
			6. Шэнийсэ таралгада минеральна утэгжүүлгээр тэжээл үгэлгэ		7. Шэнийсэ таралгада минеральна утэгжүүлгээр тэжээл үгэлгэ	12
VI.	2-дохи жэлдэ хэрэглэгдэх олон жэлэй ногоон . . .	25	1. Саха тогтоолго	25	1. Саха тогтоолго	25
	Тэрээнхээ үрнэ абалга . . .	20	2. Майн 20-haa 25 хүрэтер овес тариха газартай олон жэлэй ногоон тарилга	20	2. Ногоонуудай үрнэндэ хабар эртүүр тэжээл үгэлгэ	25
VII.	Олон жэлэй ногоо тарилсан овес	19	3. Холингүйгээр тариха пар	5	3. Намарай бог буртаг үлөөднөнүүдье морин тармуураар арилгалга	25
	Холисогүйгээр тариха олон жэлэй ногоон	5	Августын 25-haa 26 хүрэтер 20 см. гүнзэгыгээр хахалагдахан намарай пар	10	1. Хабар 2 дахин борнойлолго	20
					2. Хабар эртэ минеральна утэгжүүлгээр тэмээл үгэлгэ	20
					3. Үбнэ үрмэднэень 2 дахин түүжэ арилгалга	20

Арбан - политой севооборот

Порядковый номер документа	1949 оидо юун тарыгдахаб	Талмайн га	ГОЛ АГРОТЕХНИЧЕСКЭ ХЭМЖЭЭ-ЯБУУЛГАНУУД			Талмайн га
			1948 оидо	Тал- майн га	1949 оидо	
I.	Эртын пар	63	—	—	1. Июниин 10 хүрэтер 20–22 см. гүнзэгыгээр предплужнитай плугаар хахалга 2. Парын 2 дахин культивацилт 3. Августын 5 хүрэтер I доро борнойлолтойгоор парын хоерлон хахалга	63 63 63
II.	Намарай хара таряан Шэнийсэ	41 25	Июниин 1-нээ 10 хүрэтер 18–20 см. гүнзэгыгээр хахалгадаан эртын пар . . . . . 20–22 см. гүнзэгыгээр нэгээ доро борнойлон хоерлонон пар	60,5 60,5	1. Парын хабар эртэ борнойлолго 2. Саха тогтоолго . . . . . 3. Намарай хара таряанд минеральна утэгжүүлгээр тэжээл үгэлгэ 4. Намарай хара таряас хабар борнойлолго 5. Нэгээ доро борнойлжо, парын хоердохео хахалга ба пронашной культурануудын таринан участогын хахалалга 6. Шэнийсийн рядовой тарилга 7. Шэнийсийн ургажа эхилэн үедэ борнойлолго 8. Намарай хара таряанд нэмэлтэ үрэжүүлгэ үгэлгэ	25 66 41 41 25 25 25 41
III.	Нэгдэхий жэлдэх хэрэглэгдэх олон жэлэй ногоон . . . . . Холингүйгээр таринан олон жэлэй ногоон . . . . . Олон жэлэй ногоон тарилсанан шэнийсэ . . . . . Олон жэлэй ногоон тарилсанан овёс	5 15 7 36	1. Саха тогтоолго . . . . . 2. Октябрин 5-нээ 10 хүрэтер 18–20 см. гүнзэгыгээр хахалгадаан намарай пар . . . . . 3. Холингүйгээр, нүхэнүүдлын малтажа люцернэ тарилга . . . . . 4. Холингүйгээр, үндэшнэгүй хяаг тарилга	63 50 2 3	1. Саха тогтоолго . . . . . 2. Олон жэлэй ногоонд минеральна утэгжүүлгээр хабар эртэ тэжээл үгэлгэ 3. Люцернэ дисковалга . . . . . 4. Намарай парын хабар эртэ борнойлолго 5. Намарай парын I доро борнойлон, тарилгын урда тээв культивацилга 6. Овес ба шэнийсийн рядовой тарилга . . . . . 7. Тарилгын газарын катогоор жэгдээлгэ 8. Ороохогоо культурануудын олон жэлэй ногоонтой тарилга . . . . . 9. Холингүйгээр олон жэлэй ногоон тарилга	40 5 2 50 50 43 43 43 15
IV.	Шэнийсэ	63	1. Июниин 5–6-да 20 см. гүнзэгыгээр хахалгадаан эртын пар 2. Нэгээ доро борнойлжо культивацийнан пар 3. Июлиин 25–26-да нэгээ доро борнойлон хоерлонон пар	8 8 8	1. Хабар эртэ пар борнойлолго 2. Нэгээ доро борнойлон, 20 см. гүнзэгыгээр предплужнитай плугаар хабар хахалалга 3. Яровизированэ үрнээр хэрээнэлүүлэн тарилга 4. Шэнийсийн рядовой тарилга . . . . . 5. Шэнийсийн ургажа эхилэн үедэ борнойлолго	8 55 31 32 63
V.	Хоердохи жэлдэх хэрэглэгдэх олон жэлэй ногоон . . . . . Эртын пар . . . . . Хартаабта	39 18 6	1. Олон жэлэй ногоос хабар борнойлолго	39	1. Саха тогтоолго . . . . . 2. Олон жэлэй ногоос хабар хэрээнэлүүлэн борнойлолго 3. Июниин 10 хүрэтер 20 см. гүнзэгыгээр предплужнитай плугаар пар хахалалга 4. Парын 2 дахин культивацилга . . . . . 5. Августын 5 хүрэтийн нэгээ доро борнойлон, парын хоерложо хахалалга 6. Хартаабха тариха газарта үжээнэ шэбэхэ тараалга . . . . . 7. 22–25 см. гүнзэгыгээр предплужнитай плугаар хабар хахалалга 8. Плугаар хахалжа хартаабха тарилга	39 39 18 18 6 6 6
VI.	Эртын пар . . . . . Корнеплодууд . . . Сахарна свекло . .	58 3 2	—	—	1. Июниин 10 хүрэтер 20–22 см. гүнзэгыгээр предплужнитай плугаар пар хахалалга 2. Парын 2 дахин культивацилга . . . . . 3. Августын 5 хүрэтийн нэгээ доро борнойлон, парын хоерложо хахалалга 4. Минеральна тэжээлнүүд ба үнээн тараалга . . . . . 5. 20–25 см. гүнзэгыгээр предплужнитай плугаар хабар хахалалга 6. Нэгээ доро борнойлжо, тарилгын урда тээв культиваци хэлгэ 7. Корнеплодууд ба сахарна свеклын рядовой тарилга	58 58 5 5 5 5 5
VII.	Нэгдэхий жэлдэх хэрэглэгдэх олон жэлэй ногоон . . . . . Олон жэлэй ногоо тарилсанан шэнийсэ	46 17	Майи 10-нээ 20 хүрэтийн хөлиж олон жэлэй залаата ногоо тарилга	46	1. Саха тогтоолго . . . . . 2. Намарай баг буртаг үзээднэнүүдлын морин тармуураар арилгалга . . . . . 3. Олон жэлэй ногоос хабар борнойлолго . . . . . 4. Нэгээ доро борнойлон, 20–22 см. гүнзэгыгээр предплужнитай плугаар хабар хахалалга 5. Шэнийсийн рядовой тарилга . . . . . 6. Тарилгын газарын катогоор жэгдээлгэ 7. Шэнийсэ таринан газарта олон жэлэй ногоо тарилга	46 46 46 17 17 17 17
VIII.	Шэнийсэ . . . . . Үбнэн болохо вико-овес	63 2	1. Эртын пар июниин 10 хүрэтийн 18–20 см. гүнзэгыгээр хахалгадаан . . . . . 2. Парын нэгээ доро борнойлон культивацилга . . . . . 3. 20–22 см. гүнзэгыгээр нэгээ доро борнойлон парын хоерлолго	36 36 36	1. Саха тогтоолго . . . . . 2. Хабар эртэ пар борнойлолго . . . . . 3. Парын нэгээ доро борнойлон, дабхар хахалалга . . . . . 4. Яровизированэ үрнээр шэнийсэ хэрээнэлүүлэн тарилга . . . . . 5. 20 см. гүнзэгыгээр предплужнитай плугаар хабар хахалалга . . . . . 6. Вико-овестий хөлиж, шэнийсийн рядовой тарилга . . . . . 7. Минеральна утэгжүүлгээр тэжээл үгэлгэ . . . . . 8. Шэнийсийн ургажа байнан үедэ борнойлолго	36 36 36 29 29 40 63
IX.	Намарай хара таряан Шэнийсэ	47 19	1. Июниин 10 хүрэтийн 18–20 см. гүнзэгыгээр хахалгадаан эртын пар . . . . . 2. Культивацилгадаан пар . . . . . 3. Дуттуу үжээгдэнэн шэбэхэ гаргалга . . . . . 4. 20–22 см. гүнзэгыгээр нэгээ доро борнойлон, хоерлонон пар	64 64 8 64	1. Саха тогтоолго . . . . . 2. Намарай хара таряанд минеральна утэгжүүлгээр тэжээл үгэлгэ 3. Намарай хара таряас хабар эртэ борнойлолго . . . . . 4. Хабар эртэ пар борнойлолго . . . . . 5. Үжээнэн шэбэхэ тараалга . . . . . 6. Нэгээ доро борнойлжо парын культивацилга . . . . . 7. Яровизированэ үрнээр хэрээнэлүүлэн тарилга . . . . . 8. Шэнийсийн рядовой тарилга . . . . . 9. Шэнийсийн ургажа үедэ борнойлолго . . . . . 10. Намарай хара таряанд нэмэлтэ үрэжүүлгэ үгэлгэ	66 47 47 19 10 19 10 9 19 47
X.	Овес . . . . . Үбнэн болохо вико-овес	59 4	1. Сентябрин 10 хүрэтийн 18–20 см. гүнзэгыгээр хахалгадаан намарай пар	14	1. 20 см. гүнзэгыгээр предплужнитай плугаар хабарий үедэ хахалалга . . . . . 2. Намарай парын хабар эртэ борнойлолго . . . . . 3. Намарай парын тарилгын урда тээв нэгээ доро борнойлон культивацилга . . . . . 4. Овес ба вико-овестий хөлижийн рядовой тарилга	49 14 14 63

Колхозий тусэб соо хабарай Найрамай улаа тогтоолго, үрээ хороор угаалга ба сортовой үргээр тарилга, бүхын культурануудые агротехническэ болони болзор соо тарилга, тарилгын хойноюу харуулалга, солоомын узуурта лушени хэлгэ, предплужнигтай плугаар намарай пар хахалалга ба Үндэр ургаса хуряалгые хангаха бусад агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаан байна.

Хүдөө ажахын культуранууднаа ургаса хуряхаа даалгабаринууд ба агротехническэх эмжээ-ябуулгануудай тусэбүүд звено бүхэндэх угтсанхэй.

Үндэр баян ургаса абаха тусзб

Кабанскын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ артель болбол аймагайнгаа колхозуудай үргэнэй участогуудта таригдахаа үргэ хүрэнтэнүүдые шэнэлэн һэлгэхэдэ хэрэгтэй эрхим сортын үргэ ургулха ажал эрхилдэг байна.

Түүхийн төвийн орлогодоо

ашаар, бүхы моридынь ба сарнуудын шадал һайнтай, тарганууд байна. Тийн, туранхай гэгдээн моридынь мүнөө хүдэлмэрийөө сууслэгдэжэ, амаралтада табигданхай. Хабарай полевой хүдэлмэрийн Чедэмори, сарнуудаа эдээлүүлхын тулаада голдовсажаа багцадаа буюнда

Түрүү зэргын советскэ агробиологическая науки туйлалтануудые болон Социалистическэ Ажалай Геройнуудай хүдэлмэрийн дүй дүршэлнуудые сусаршагүй зоригтойгоор хэрэглээд байхадаа, энэ колхоз бол-бол газар элдүүрилгын культурые болон ургасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нилээд ехэ амжалтануудые туйлажа шадаа.

П

Полевой худэлмэринүүдые улэмжэ богонихон ба агротехническэ талаар эрхим болзорнуудта унгэргэж, мичуринска агротехникикы хэрэглэлэнэй ашаар, тус колхоз унгэрэгшэ жэлдэ худеэ ажакын бухы культурануудай тарилгаа хайх ургаса аваан

колхознiguудай ажалта үдэр дээрэ хубааха, мун тэрэшэлэн хамтынгаа малда шухала хэрэгтэй тэжээлэй фонд би болгохо зргатай болобо.

Энэ артелийн туйлаан ехэхэн амжалтань гэхэдэ, 1946 ондо бэлүүлжэ эхилжэн ногоо таридаг полигнуудтай севообоподто дүүрэн ороон ябадал болон. Энэ хэрэгтэй агроном Ф. Г. Хамуев ехэхэн габьялатай байна.

жэшээ болохбор 11590 15542 гэжэ мундээрэй газетэдэ гаргагдана:

Бүхы севообордуудай полинуултад худэв ажагын культурануудые хубаарилан багтааха ябадал агрономических наукын заабарийн өнөөр хэгдэхэн байха юм. Намарай хара таряач ба шэнийсэ мэтын гол культуранууд эртын парнуудтаа болон пропашной культурыннуудые тарийн болон болоно.

Мүнөө үедэ энэ колхоздо үнгэрэгшэж жэлднүүдтэ таригдаан 156 гектар олон жэлэй ногоонууд бии байха юм. Энэ жэлдэ шүүс 99 гектар олон жалай ногоон таригдаан болно.

«Хабарай тарилгада колхозуудай, МТС ба совхозуудай бэлэдхэлэй ябаса тухай» ССР Союзай Министр-нүүдэй Советэй болон ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолтой танилсан тус колхозой эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд болбол энээнэй урда тээ туйлаан амжалтануудаа бүхэжүүлхээс гадна, энэ хабарай полевой хүдэлмэридэ хана саг сооны шайнаар бэлэдхэхэ, тарилгын кампание эм-
лоон поли дээрэнь севообородто оролго дүүрэнхэй, тийхэдэ III, V ба VII полинуудта оролго ерэхэ жэлдэ дүүрэхэ юм. 1949 ондо гурбадахи ба долоодохи полинуудта олон жэлэй ногоонууд, табадахи полидо шэнийсэ тариха болоно.

Севообородуудай полинуудта хэгдэхэ гол агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай түсэбын хүдөө ажахын культурануудай тундер баян ургаса абаха ябадалые хангадаг, мичуринска агротехникие хамаг бүхы заабариин echoор бэелүүлхэгэже хараална.

Газарай хүрьеэндэ шийг нойто барихын зорилгоор, зунай ба намарай парнуудые хабар эртэ борнойльх гэжэ тусблээн байха юм. Шэ

хитэйгээр ба шачар һайтايгаар үн-
тэргэхэ гэжэ шиндээн байгаа.
Эрхим үрүээ гээшэ үндэр баян
ургаса абаахын үндээс һуури болохо
ом гэжэ мэдээд, колхозий правле-
ни энэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хан-
дуулна. Хамаг бухы үрэ хүрэнгэнь
тайса сэбэрлэгдээн ба тарилгын
кондицида хүргэгдээн байна. Му-
нөө үедэ ургаха шадалыень дээшэ-
гуулхын зорилгоор зарим үрэ хүрэн-
тийн аналогии. Цэсийн ижилдээ

нийсын 40 процентын яровизацилга-
даацан үрђеэр хэрээндэлүүлэн таригда-
ха байна. Мун тэрэшэлэн нэмэлтэ
тэжээл үгтэхэ ба газараа пред-
плюжнитай плугаар хахалха гэнэ.
Баһа намарай тарилга хэгдээн га-
зарта агротехническэ хэмжээ-
ябуулганууд һайнаас бээлүүлэгдэхэ
гэжэ хараалагдаа. Тус колхоз олон
жэлэй ногоо тариха ба тэрэнэй Үр-
ђэ хүрэнгэ ургуулха хэрэгтэ тус-

гээнь академик Лысенкын методээр цулаасуулагдажаа байдаг. Сеялкэ, плуг, борной гэхэ мэтын камаг бүхы машина зэмсэгүүдэйн түшээ февраль нараа соо заанагдажаа дүүрээ һэн. Баян 350 гектар газартга саха тогтоожо, тусэбөө 100 процент

бухы агрономическа заабаритуудые нэбтэрүүлэн бэелүүлхэ тусэб зохеогоод байна гээшэ.

Тарилгада хүсэд бэлэн

Полевой станууд захабарилагда-
жа, культурна түхэл шэнжэтэй бол-
гогдоо. Түрүү колхознингууд М. И.
Кондратьев, А. А. Колминова гэг-
шэд тарилгада бэлэдхэлэй хүдэл-
жинч и би.

Хабарай тарилгада бэлэдхэл ту-
ай парти ба правительствуын тог-
оолые, мүн Кабанскин аймагийн
колхознигуудай урялалые зүвшэн
элсэхэ зуураа, энэ колхозойхид
айгша он соо бури үндэр ургаса-
уряаха гэнэн уялгануудые абаба.
Ус колхоз тарилгада хүснэгтэй
мэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа,
үгтэйэн даалгабаринуудые хододоо
уулзэн дүүргэдэг байха юм.
А. Горный.

Белсөн байдалаа хүгжүүнз

Колхозуудын түбхинтуулэн, байршилтэй хүчлийн байдалаа байна. Аймагийн дотор хамтадаа барилгын модоо отлогдог 85 хүн, модоо шэрэгээг 58 хүн худалдаандын хамтадаа барилгын модоо отлогдог. Бэлдэгдээн мондоны хамтадаа колхозуудын газаа шөргөдэвээ.

Будендын нэрэмжээг колхозд тарялан типийн склад, конюшни гэхээ мээт шэнээр баригдахаа, модоо байдалтай болгоо талаар Зэдийн аймагтаа нийзэд ехэх худалдааны хэдэгээ байна. Аймагийн дотор хамтадаа барилгын модоо отлогдог 85 хүн, модоо шэрэгээг 58 хүн худалдаандын хамтадаа барилгын модоо, 24000 цурагааг отлогдог. Бэлдэгдээн мондоны хамтадаа колхозуудын газаа шөргөдэвээ.

Гадна, радиофициалгын худалдааны тус колхозд хэдэгээ байна. Аймагийн газарн центрээ дамжуулж, колхозийн радиофициалгын түүхийн тулд столбнуудын бэлдэгдээд, нүхэнүүдийн маалжаа байна. Мун Столинай, Ленинай, Котовскийн нэрэмжээг бусад колхозууд байгаа аймагийн газарн центрээ дамжуулж, радиотой болох тушаа худалдааны ябуулна.

Д: Цыбиков:

Шэнэ барилгануудаа бэлдэхэнэ

Мухаршээрийн аймагийн Октябрьин сомоний Ворошиловийн нэрэмжээг колхозийнхийн правлениян гэр ба шэнэ клуб барихын тулдаа худалдааны ябуулж байна. Барилгын хэргэлдэгээ модоо хүсэд бэлдэхэнэй. Гадна, сонхиын раманууд, коллонууд гэхээ мэтийн хэргэсэн нүүдлийн эртэйн түхээржээ байна.

! Колхозынгудай Д. Цыренжапов. Б. Дамбиев гэгээнд барилга дээрэх худалдааны зуураа, Удэрэйнгээ номын 150 процент хүрэгээр дуургэнэ. М. Чимитов.

Уншалын байшин эрхмээр худалдааны

Хэжэнгын аймагийн Чесанын сомоний уншалын байшин культурно-гэгээрэлэй талаараа нийзэд ехэх худалдааны ябуулна. Уншалын байшигтын даагша нүхэр С. Буханеев олонийнхийн худалдаандын иютагийнгаа багшанары, вратчуудын, алба-хаагшадын угзээвэр хабаадуулдаг байх юм.

Жэвшээрийн, Чесанын долоон жэлэй үргүүлийн багшанар М. Содномов, Н. Дондокова, Г. Рабданов гэгээнд уласкоорондын байдал тухайдаа, дэлхийн байгаалин шаралнуудын наукийн яажа тайлбарилдаг тухайдаа нонирхолтой хөөрөлдөө нүргэдэгээ.

БМАССР-ийн габыяягаа багши нүхэр Б. Махатов «Шажан хаанаа бин болооб» гээнд лекции өвлийн уншаа. Агитаторнууд нүхэр Н. Буудаев, И. Халбаев, Д. Бадмаев гэгээнд Хуята, Сүнхэргээ болон Бамбын гүүртээ гэхээ мэтийн тосхонуудын гараж, лекциондые саг түргэлжүүлж ушанаа.

Гадна, нүхэр Буханеев уншалын байшигтын дэргэдэх ханын, газетэ гаргахаа ябадалын байнаар эмхийхэдэг. Дуунай кружок болон драматическая коллектива занятия эдэвхийгээр ябуулдаг юм. Тус уншалын байшигтын колективийн худалдааны яланхийн амьтадалын тосхонуудын гаражийнгаа худалдааны яланхийн амьтадалын тосхонуудын гараж, лекциондые саг түргэлжүүлж ушанаа.

Р. Цыбиков.

Филармонийн артистнаар колхозуудаа гарахань

Бурят-Монголийн филармонийн эстрадна брігадынхийн концерт харуулжасаа Сэлэгээ ба Кяхтын аймагийн колхозуудаа гарахань. Эдээр Сэлэгээн аймагийн Загастайн сомоний колхозуудай колхозынгудаа, Сэлэгээн МТС-ий худалдааныгээдэгээ, Галуутын Нуурай шахтернуудаа, моторо-забавын газарийн заводын худалдааныгээдэгээ болон Кяхтын городийн ажлашадаа концертнүүдье харуулжасаа тусээдэхи шуурийн эзэлээ.

Р. Цыбиков.

Филармонийн артистнаар колхозуудаа гарахань

Бурят-Монголийн филармонийн эстрадна брігадынхийн концерт харуулжасаа Сэлэгээ ба Кяхтын аймагийн колхозуудаа гарахань. Эдээр Сэлэгээн аймагийн Загастайн сомоний колхозуудай колхозынгудаа, Сэлэгээн МТС-ий худалдааныгээдэгээ, Галуутын Нуурай шахтернуудаа, моторо-забавын газарийн заводын худалдааныгээдэгээ болон Кяхтын городийн ажлашадаа концертнүүдье харуулжасаа тусээдэхи шуурийн эзэлээ.

Б. Петушкинов.

Арюун далай, алдартга Байгал, — гэжээ манай арад зон дэлхийн дээрээгээ гүнзэгээ нуур тухай дууладаг. Үзүүрээшье, Байгал зарим нэгэн дайлануудаа дутахгүй юм. Энэ 16 орчигууд бин. Тийхэдээ Байгал нахиши шуурганай юд Хара ба Азовско даалануудаа дошон байдал юм.

Харьяа түргэн гол горхонууд, номтон тэнюүн урадхалтай түргэн ехэх мянганыгээ аян замын Байгал тээвэртээ шүүлнэ. Аяар 336 гол мянганууд Байгалаа

кабрь наранууд соо Байгалаа буураяа оройтой ундэр ехэх долгинуудаа мушааруулан байхын харахат. Энэ юдээ Байгалаа дээгүүр пароходууд ябадаггүй. «Арюун далай» ууртай, дошон байгалаа, Усть-Баргажанай заводийн монголуудаа дошон байдал юм.

торно флотилийн мянган байхай баатай болодог. Тийхэдээ баригдаан загааны холын пунктнуудаа Байкальгосрыбрестын самолет зөвдэг байна. Летчиgid Peter Zmeykin, Цыбиковит, Дашицыренов гэгэшээд Чивыркуйска тохойноо завод хүрээр 10 рейс хэдэг юм. Мун нүүнчдээшье, малагар нарын ногооготор гэрэлзээ сасаруулан байхад тэдээ самолодой авсан дуулдадаг. Энэ хадаа летчиgidийн мянган

ородог, тэрээжээ гансал Ангарын мурэн гарадаг.

Нуурай эгээн баян райоонуудай нэгэн 20 километр гүнзэгэээр эрье худар ороон Чивыркуйска тохой болоно. Энэ тохой омууль, тула, хара ба сагаан хадарын мэтийн загаанар илангалаа баян. Мун ялаагана, сурхай, алтана, язь, елец гэжэ загаанууд бий. Эндэхийн нуурин зон Чивыркуйска тохой «Алтан оөр» гэжээ нэрэдэг юм.

Сталинская табанжынтуулэдэй юдээ бүхий оронтойго хамтаа Байгалаа нюур шарийн танигдахаар башаа болотороо хубилаа. Мун нээс түрүү техникийн ёбор бүтээгдээж хурдан түргэн пароходууд Байгалаа тунгалаа сээрэхэн уйнэ эсхээв. Эрье дээгүүр загаанаар хадаа летчиидээ

сагаан байлан нүни загаанаа зөөнэ гээш. Летчиgid «ПО-2» гэжээ самолодоор нараа соо хэдэн арабад тонно загаанаа зөвдэг юм.

Инээдээ түэрнүүдэдээ загаанаад мун нийхийн шаргалжа, загаанаа шэрэдэг юм. Энээнд арадаа халан аваан энэ дүршүүлийн Байгалаа дошхорин юдээ тон түйтэй байдал.

Байгалаа түрэхийдээ январь нараа соо хүрдэг юм. Тэд мун нээжээ гайхалтай дуулан түблээ болон дээрээзээ февраль нараа болотор нуур хүрээгүй байгаа. Мун нээс татаа баригдааны заводуудай коллективууд, гостоловийн загаанаадаа бригаданууд ба загаанаа барилгын колхозуудай өөрнээд хорордоо мурсыжийн, Тээдээж муль-и сүмээн, загаанаа барилгын худалдааны эршэмтэйгээр ябуулж, табанжын тээгээгүй тусбээ болзорноо урид дуургэхэн түлээ. Эх орондоо уламж эхээгээ загаанаа түгэхэн түлээ эсэшээ сусагчийгээр тэмсжээ байна.

Зураг дээрээ Байгалаа эгээн баян углуу болох Чивыркуйска тохой (1) харан. Летчик Peter Zmeykin саамоледто «Крутая губа» гэжээ пунктны загаанаадай баян олзын ашадажаа байхан (2) харуулжадаа. Эндэхийн эрхим загаанаадай Екатерина Арсаланова (3) 21 килограммийн сурхай түргэлжээд байна. Усть-Баргажанай заводийн консервийн цехийн мастер Н. Лаптев, консервийн складийн даагшиг Б. Корюкин гэгэшээд консервийн амфартын шанарын шалгажаа (4) байна. Загаанаадаа байвал худалдааныгээдэгээ барилгын колхозуудай өөрнээд хорордоо мурсыжийн, Тээдээж муль-и сүмээн, загаанаа барилгын худалдааны эршэмтэйгээр ябуулж, табанжын тээгээгүй тусбээ болзорноо урид дуургэхэн түлээ. Эх орондоо уламж эхээгээ загаанаа түгэхэн түлээ эсэшээ сусагчийгээр тэмсжээ байна.

Зураг дээрээ Байгалаа эгээн баян углуу болох Чивыркуйска тохой (1) харан. Летчик Peter Zmeykin саамоледто «Крутая губа» гэжээ пунктны загаанаадай баян олзын ашадажаа байхан (2) харуулжадаа. Эндэхийн эрхим загаанаадай Екатерина Арсаланова (3) 21 килограммийн сурхай түргэлжээд байна. Усть-Баргажанай заводийн консервийн цехийн мастер Н. Лаптев, консервийн складийн даагшиг Б. Корюкин гэгэшээд консервийн амфартын шанарын шалгажаа (4) байна. Загаанаадаа байвал худалдааныгээдэгээ барилгын колхозуудай өөрнээд хорордоо мурсыжийн, Тээдээж муль-и сүмээн, загаанаа барилгын худалдааны эршэмтэйгээр ябуулж, табанжын тээгээгүй тусбээ болзорноо урид дуургэхэн түлээ. Эх орондоо уламж эхээгээ загаанаа түгэхэн түлээ эсэшээ сусагчийгээр тэмсжээ байна.

Зураг дээрээ Байгалаа эгээн баян углуу болох Чивыркуйска тохой (1) харан. Летчик Peter Zmeykin саамоледто «Крутая губа» гэжээ пунктны загаанаадай баян олзын ашадажаа байхан (2) харуулжадаа. Эндэхийн эрхим загаанаадай Екатерина Арсаланова (3) 21 килограммийн сурхай түргэлжээд байна. Усть-Баргажанай заводийн консервийн цехийн мастер Н. Лаптев, консервийн складийн даагшиг Б. Корюкин гэгэшээд консервийн амфартын шанарын шалгажаа (4) байна. Загаанаадаа байвал худалдааныгээдэгээ барилгын колхозуудай өөрнээд хорордоо мурсыжийн, Тээдээж муль-и сүмээн, загаанаа барилгын худалдааны эршэмтэйгээр ябуулж, табанжын тээгээгүй тусбээ болзорноо урид дуургэхэн түлээ. Эх орондоо уламж эхээгээ загаанаа түгэхэн түлээ эсэшээ сусагчийгээр тэмсжээ байна.

Зураг дээрээ Байгалаа эгээн баян углуу болох Чивыркуйска тохой (1) харан. Летчик Peter Zmeykin саамоледто «Крутая губа» гэжээ пунктны загаанаадай баян олзын ашадажаа байхан (2) харуулжадаа. Эндэхийн эрхим загаанаадай Екатерина Арсаланова (3) 21 килограммийн сурхай түргэлжээд байна. Усть-Баргажанай заводийн консервийн цехийн мастер Н. Лаптев, консервийн складийн даагшиг Б. Корюкин гэгэшээд консервийн амфартын шанарын шалгажаа (4) байна. Загаанаадаа байвал худалдааныгээдэгээ барилгын колхозуудай өөрнээд хорордоо мурсыжийн, Тээдээж муль-и сүмээн, загаанаа барилгын худалдааны эршэмтэйгээр ябуулж, табанжын тээгээгүй тусбээ болзорноо урид дуургэхэн түлээ. Эх орондоо уламж эхээгээ загаанаа түгэхэн түлээ эсэшээ сусагчийгээр тэмсжээ байна.

Зураг дээрээ Байгалаа эгээн баян углуу болох Чивыркуйска тохой (1) харан. Летчик Peter Zmeykin саамоледто «Крутая губа» гэжээ пунктны загаанаадай баян олзын ашадажаа байхан (2) харуулжадаа. Эндэхийн эрхим загаанаадай Екатерина Арсаланова (3) 21 килограммийн сурхай түргэлжээд байна. Усть-Баргажанай заводийн консервийн цехийн мастер Н. Лаптев, консервийн складийн даагшиг Б. Корюкин гэгэшээд консервийн амфартын шанарын шалгажаа (4) байна. Загаанаадаа байвал худалдааныгээдэгээ барилгын колхозуудай өөрнээд хорордоо мурсыжийн, Тээдээж муль-и сүмээн, загаанаа барилгын худалдааны эршэмтэйгээр ябуулж, табанжын тээгээгүй тусбээ болзорноо урид дуургэхэн түлээ. Эх орондоо уламж эхээгээ загаанаа түгэхэн түлээ эсэшээ сусагчийгээр тэмсжээ байна.

Зураг дээрээ Байгалаа эгээн баян углуу болох Чивыркуйска тохой (1) харан. Летчик Peter Zmeykin саамоледто «Крутая губа» гэжээ пунктны загаанаадай баян олзын ашадажаа байхан (2) харуулжадаа. Эндэхийн эрхим загаанаадай Екатерина Арсаланова (3) 21 килограммийн сурхай түргэлжээд байна. Усть-Баргажанай заводийн консервийн цехийн мастер Н. Лаптев, консервийн складийн даагшиг Б. Корюкин гэгэшээд консервийн амфартын шанарын шалгажаа (4) байна. Загаанаадаа байвал худалдааныгээдэгээ барилгын колхозуудай өөрнээд хорордоо мурсыжийн, Тээдээж муль-и сүмээн, загаанаа барилгын худалдааны эршэмтэйгээр ябуулж, табанжын тээгээгүй тусбээ болзорноо урид дуургэхэн түлээ. Эх орондоо уламж эхээгээ загаанаа түгэхэн түлээ эсэшээ сусагчийгээр тэмсжээ байна.

Зураг дээрээ Байгалаа эгээн баян углуу болох Чивыркуйска тохой (1) харан. Летчик Peter Zmeykin саамоледто «Крутая губа» гэжээ пунктны загаанаадай баян олзын ашадажаа байхан (2) харуулжадаа. Эндэхийн эрхим загаанаадай Екатерина Арсаланова (3) 21 килограммийн сурхай түргэлжээ